

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Osztályozás

31

Szerző: -C-

Cím: Budapest számokban

Hely

Idő

"1910-1923"

Személy

Forrás:

Szózat

Helyszám

3n

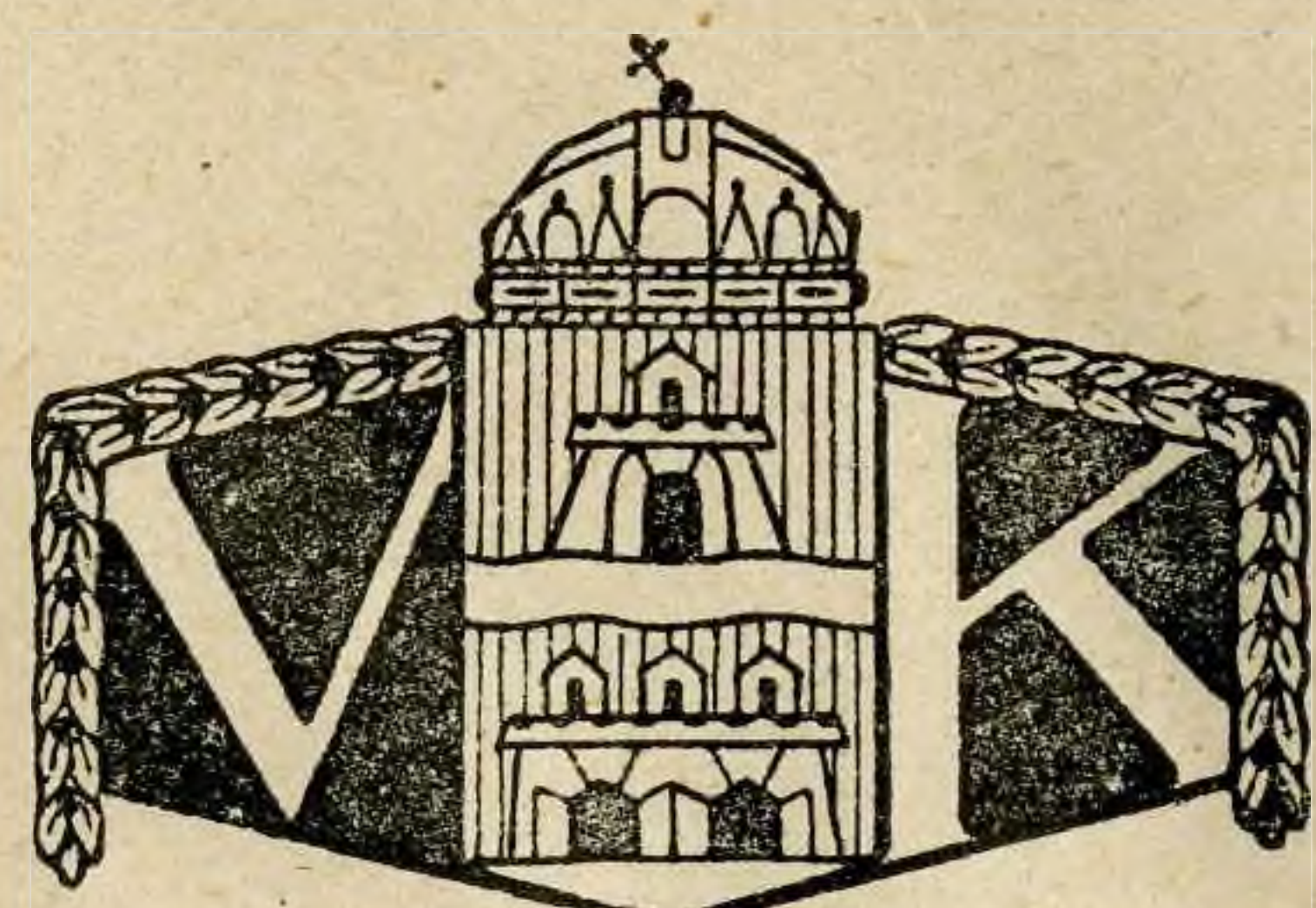
(Hely)

1923. 11. 4

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Budapest számokban

Ha akadna a földön olyan tudós statisztikus, ki átaludta volna az utolsó tíz esztendőt és ma, felébredve, mint aki mitsem tud a történelekről, kezébe venné a főváros Statisztikai Évkönyvének most megjelent legújabb kötetét, rövidesen rájönne, hogy ez idő alatt nagy események tértettek félre a világot a rendes élet kerékvágásából. De még a laikus ember számára is elegendő volna e vaskos kötet látszólag rideg számoszlopainak átnézése ahhoz, hogy elvonuljanak előtte az 1913-1920. évek alatt történtek, melyek megváltoztatták fővárosunk külsejét, átalakították annak belső életét, lakosainak összetételét, jóformán más várost is csináltak abból.

A statisztika tudománya nagyon sokak szemében valami alábecsült jelentőségű, száraz skatulyázás, amely szolgáltat ugyan bizonyos adatokat az élet egyes változásainak helyes megítéléséhez, de végeredményében csak holt tőkévé átalakult adathalmaz. Tévesebb fel fogást elképzelni sem lehet s igen ferde következtetésekhez jut az, aki statisztikai munka eredménye gyanánt egybeállított számoszlopokat önmagukban álló bizonyítékainak tekinti bizonyos köztudomású tényeknek. Ezért történt oly sok visszaélés a statisztikai adatokkal. Előre felvett igazságokat, vagy igaznak hitt elméleteket statisztikailag bizonyítani felelté könnyű, mihelyt a számokat egyoldalú kritikával állítjuk egymás mellé. Am az objektív adatgyűjtés eredményét akként csoportosítani, hogy abból az étellel korrespondáló igazságok derüljenek ki, az anyagot helyes kritikával ugy feldolgozni, hogy plasztikusan domborodjék ki a holt számoszlopokból az eleven valóság: ez nem könnyű munka, de csak ez adja az értékes eredményeket. Ezt találjuk meg a Székesfővárosi Statisztikai Hivatal most megjelenő, összevont évkönyvében, amely megérdemli, hogy beható szemle alá vegyük.

A könyv első adatai az 1910-1920. évek közé eső decennium fizikai és meteorológiai viszonyairól szólnak. Ezeknek alapos ismertetése után a topográfiai adatok következnek. A székesfőváros egész területe — mint ezekből az adatokból kitűnik — 19.444 hektár, amelyből a Duna 783 hektár területet foglal el. A beépítettségi viszonyok kedvező alakulását lényegesen befolyásolja az a tény, hogy a városrendezés alig haladt előre, új utcát 1912 óta nem nyitottak. 1920-ban az utcák és terek együttes területe 1676 hektárt tett ki, ami fényesen igazolja azokat a kifogásokat, melyek a város zsufolt építkezése ellen már sokszor felmerültek. Legnagyobb tere a fővárosnak a Tisza Kálmán-tér, mely 84.442 négyszög méter területű, a belbelki utcák közül leghosszabb a Bécsi-ut, 3075 méter. Meglehetősen hiányos a parkirozás, mert leszámítva a Városmajort, a Városligetet és a Népligetet, községi parkunk csak 437.832 négyszög méternyi van. Ha a főváros összes befásított területének nagyságát egybevetjük annak egész területével, azt látjuk, hogy annak csak ezrelékékből kifejezhető há-

nyadát teszi a beültetett terület, ami pedig fölöttebb nagy hiány.

A házak száma 1910-ben 18035, 1920-ban 20020 volt. Ebből lakóház volt 16431, ill. 17625, melyeknek 50.6%-a még 1920-ban is földszintesre volt építve.

A falanyag felhasználása tekintetében igen jók a viszonyok, alig 8%-ban tallálunk vályog, vagy más falanyagot. A tetőzet anyaga szintén mindenütt eserep, pala, vagy fém, kivéve 1601 nádfedeles házat. Az építkezés közegészségügyi vonatkozásai már szomorubb képet nyújtanak, 1920-ban még mindig 10%-a a házaknak nélkülözte a vízvezetékét és 19.6%-a a csatornázást. Hét emeletesnél magasabb ház nincs a fővárosban, 1920-ban ilyen is csak négy volt.

Rendkívül érdekes a háztulajdon statisztikája. 1906-ban még 246 napszámos és 84 katona szerepel a háztulajdonosok között, már 1920-ban

ezek a számok 144-re, illetve 69-re csökkentek le. Az ipari és kereskedelmi pályákon működő háztulajdonosok száma e tizenégy év alatt 3462-ről 5587-re emelkedett, míg az összes egyéb értelmiségi kategóriákhoz tartozó háztulajdonosok száma 1664-ről csak 2168-ra szaporodott. Vessük egybe ezt a négy számot azzal a hárommal, mely mutatja, hogy az értelmiségi pályán működő 343957 léleknek minő a faji aránya, akkor nem kell kétségbeesnünk a budapesti zsidóság ingatlanszerzési lehetőségei fölött.

Az ipari és kereskedelmi pályákon foglalkozik 168307 zsidó, az egyéb értelmiségi pályákon pedig 26308. A háztulajdonosok számának emelkedése e számokkal egyenes arányban történt az utolsó tizenégy év alatt.

A lakóházak szobáinak lakottsága nagy ingadozást mutat, de 1920-ban még mindig 2.35 személy esik egy szobára. Ha pedig a lakások tulajdonosainak a vallás után érdeklődünk, a könyv erről is pontos adatokat szolgál. Egy-szobás lakásban Budapest 42.736 zsidó családjából 765 lakott, ugyanakkor hatszobásban 5048, hétszobásban 2909, nyolcszobásban 1285, tizenegyszobásban 28 és tizenhatszobásban 44. Egybevetve e számokat, az összes lakosságról kimutatott számokkal, azt találjuk, hogy az egyszobából álló lakásban lakott családoknak 7.2 százalékát, a hatszobásban lakottaknak 48.7 százalékát, a hétszobásban lakottaknak 34.5 százalékát, a nyolcszobásban lakottaknak 44.6 százalékát, a tizenegyszobásban lakottaknak 29 százalékát, végül a tizenhatszobásban lakottaknak 38.6 százalékát zsidó családok tették ki. Az elnyomottság, a jogrend hiánya és az üldözés valóban megkapó adatai! És míg az átlagos laksűrűség szobánként 2.60-ről 2.35-re szállt le az utolsó decenniumban, az egész fővárost tekintve, addig ez a számarány a Lipótváros területén már 1910-ben sem haladta meg az 1.77-et és ez a szám 1.52-re csökkent 1920-ig.

Ime a ghekkó köztudomású zsufoltsága!

A főváros demographiai viszonyainak ismertetésére tér át ezután a könyv, melyről legközelebb bő kivonatot közlünk. (—c—)